

והרי התנן: השוחט במגל יד, בצור, ובקנה, שחיטתו כשירה! (2)

ומקשינן: והשתא, דנפקא ליה הן איסור אכילה והן איסור הנאה, מ"לא יאכל את בשרו", מאחר שנתבאר, שפסוק זה בא ללמד איסור לאחר שנגמר דינו, ומחדש הוא לנו גם איסור אכילה שלא ידענו, הרי שוב ממילא יש לנו לומר שבכלל "לא יאכל" גם איסור הנאה במשמע נכי רק אם לא הוצרך הכתוב לאיסור אכילה, אי אפשר שלאיסור הנאה הוא בא, אבל עתה הרי גם איסור אכילה נלמד מפסוק זה] —

ואם כן "בעל השור נקי", שנזכר לעיל שהוא בא ללמד איסור הנאה, למה לי [למה הוא בא]!! והרי את איסור ההנאה כבר ידענו מ"לא יאכל".

ומשינינן: "ובעל השור נקי" לא בא ללמד על איסור הנאה מברשו של השור, כי אכן כבר ידענו זאת מ"לא יאכל". אלא לאיסור הנאה עורו הוא בא. בין שנגמר דינו ובין שנסקל כבר.

והוצרך הכתוב ללמדנו איסור הנאה מעורו, משום דסלקא דעתך אמינא, היות ו"לא יאכל את בשרו" כתיב, אם כן רק בשרו הוא דאסור בהנאה, אבל עורו נשתרי [יהיה

"לא יאכל את בשרו" ללמד איסור הנאה הוא בא, אם כן מדוע נקט הכתוב לשון איסור אכילה בעוד שאין לו משמעות אלא לענין ההנאה? נכתוב רחמנא במפורש "לא יהנה"!

אי נמי, יש לומר טעם נוסף שאין לומר ש"לא יאכל" בא ללמד על איסור הנאה לאחר סקילה, כי די שיכתוב הכתוב "לא יאכל". "את בשרו" שהוסיף הכתוב למה לי!!? אלא ודאי הוא בא ללמד, דאף על גב דעבדיה כ"עין בשרו", דשחטיה [שחטו ולא סקלו], הרי הוא אסור.

מתקף לה מר זוטרא קושיא אחרת על לימוד איסור אכילה והנאה משנגמר דינו:

ואימא: הני מילי שאסרו הכתוב קודם שנעשה נבילה —

מ-ב-ב היכא דברק צור [אבן] ושחט בו, דעבדיה כעין סקילה [שהוא נראה כסקילה באבנים] ולא כשחיטה —

אבל היכא דשחטיה בסכין, לא אסור הוא באכילה ובהנאה! (1)

אמרי לדחות ולתרץ: אטו האם סכין כתיב באורייתא [וכי נאמר סכין בפרשת שחיטה]?!?

וביארנו עוד, שאם כי מן המשנה שהביאה הגמרא אינו מוכח שאפילו לכתחילה שוחטין בו, מל מקום סומכת הגמרא על הברייתא ששינינו: "בכל שוחטין בין בצור", וכן הוא בגמרא קידושין נו ב, אלא שניחא לגמרא להביא את המשנה; וראה פירושו של רש"י בד"ה אטו סכין.

1. ביארנו התוספות, שאף על גב ששחיטה בצור כשירה, מכל מקום כיון דהך שחיטה כעין סקילה אסרה תורה.
2. ביארנו התוספות: אטו סכין כתיב בהדיא, ולא אתיא צור אלא מריבויא!!? כך היא עיקר שחיטה בצור, ואפילו לשחוט לכתחילה כמו בסכין, ולפיכך אין לחלק כלל בין צור לסכין;

והאי תנא — החולק על רבי אליעזר, רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא — "את" לא דריש בשום מקום שהוא בא לרבות; ואם כן נצרך "בעל השור נקי" כדי ללמד על הנאת עורו.

כדתניא בברייתא, שיש מי שאינו דורש "את" לרבות:

שמעון העמסוני, ואמרי לה נחמיה העמסוני, היה בתחילה דורש כל "את" אין שבתורה שהם באים לרבות, אולם כיון שהגיע ל"את ה' אלהיך תירא",⁽⁴⁾ פירש מלדורשם, כי ירא לרבות שום דבר להשוותו למורא המקום.

אמרו לו תלמידיו: רבי! כל אתין שדרשת מה תהא עליהן?!

אמר להם: כשם שקבלתי שכר על הדרישה, כך קבלתי על הפרישה.⁽⁵⁾

עד שבא רבי עקיבא, ולימד: "את ה' אלהיך תירא" לרבות תלמידי חכמים, שיהא מורא

מותר] בהנאה. ולפיכך קמשמע לן "בעל השור נקי", שאף העור נאסר בהנאה.

ומקשינן: ולהנך תנאי [רבי אליעזר, רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא], דמפקי ליה להאי "בעל השור נקי" [לשיטת תנאים אלו המוציאים פסוק זה] לדרשא אהרינא [למעט תם מחצי כופר, או למעט שור מדמי ולדות, או למעט תם מחצי דמי עבד], כדבעינן למימר לקמן [כמבואר בעמוד זה ובעמוד הבא], לשיטתם הלוא תיקשי: הנאת עורו, מנא להו שהוא אסור?

ומשינינן: נפקא להו לאיסור הנאה מעורו של שור הנסקל מ"ולא יאכל "את" בשרו", שהוא בא לרבות לאיסור את הטפל לבשרו, שאף הוא אסור בהנאה. ומאי ניהו [מה הוא הטפל לבשרו]? היינו עורו.

ומבארת הגמרא את דעת החולק על אותם תנאים, שלדבריו, בהכרח ש"ובעל השור נקי" בא ללמד על הנאת עורו, ותיקשי: למה לי זה, והרי תיפוק ליה מ"את":⁽³⁾

לו שפירש רק כשהגיע לפסוק "את ה' אלהיך תירא" האמור בפרשת עקב, ולא לפסוק "את ה' אלהיך תירא" האמור בפרשת ואתחנן; וראה מה שביאר שם.

5. ביאר המהרש"א בקדושין נו א, שדרישת כל אות שבתורה לומר שאינה מיותרת, הוא כבוד התורה, והפרישה כדי שלא לרבות ולהשוות שום דבר לכבוד שמים, זה הוא כבוד שמים, וזה הוא שאמר: כשם שקבלתי שכר על הדרישה, כך קבלתי על הפרישה; ואילו רבי עקיבא לא חש בזה מלרבות תלמידי חכמים, שגם זה בכלל כבוד שמים ותורתו שהם לומדים אותה.

3. כן נראה לפרש לכאורה; אלא שצריך ביאור: מנין שיש מי שחולק, ואינו דורש ל"נקי" לא לחצי כופר, ולא לדמי ולדות, ולא לדמי עבד.

4. העיר ה"פני יהושע" בקדושין נו א: למה פירש רק כשהגיע ל"את ה' אלהיך תירא", והרי כמה פסוקים נאמרו קודם לזה, וכדכתיב [דברים ו ב]: "למען תירא את ה' אלהיך", וכתיב [פרשת ואתחנן, דברים ו יג]: "את ה' אלהיך תירא", וכתיב [דברים י יב]: "ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך", ואילו הוא לא פירש אלא כשהגיע לפסוק [פרשת עקב, דברים י כ]: "את ה' אלהיך תירא"; וראה מה שביאר שם. ולא נתבאר, מנין

רבך כמורא שמים. (6)

תנו רבנן: כתיב בפרשת כופר "ובעל השור נקי".

רבי אליעזר אומר: בא הכתוב ללמד שלא נאמר שור תם שהמית משלם בעליו חצי כופר, כשם שאם הזיק משלם חצי נזק. אלא **נקי בעל השור** התם שהמית **מחצי כופר**, ואינו משלם כלום. (7)

אמר תמה לו רבי עקיבא: וכי למה הוצרכה התורה למעט את התם מתשלום הכופר?

והלא הוא עצמו, אין משתלם אלא מגופו, הלוא אם היה חייב השור התם חצי כופר, הרי רק מגופו היה משתלם הכופר, כדרך שמשתלם חצי הנזק מגופו. (8) ואם כן, יאמרו הבעלים לירשי הנהרג: **הביאהו** – את השור התם לבית דין, וישלם לך! [ישלמו לך בית הדין מגופו את הכופר!]

כלומר, אין אפשרות גביה של כופר, שהרי דינו של השור להיסקל, ואיך יגבה ממנו את הכופר?!

אמר ענה לו רבי אליעזר לרבי עקיבא:

6. א. רש"י פסחים כב א.

ב. ביאר הרשב"א בקדושין נו א, את טעמו של שמעון העמסוני שלא ריבה מזה תלמידי חכמים, שהוא משום דלא משמע ליה לרבות מ"את" הסמוך לה' אלא כעין מוראתו דוקא.

7. לכאורה היה נראה שאין זו דרשה, אלא פשוטו של מקרא הוא, שהרי כך אמר הכתוב: "וכי יגח שור את איש או אשה ומת, סקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו, ו[אילו] בעל השור נקי [כלומר: רק השור אכן נסקל, אבל הבעלים אינם חייבים מיתה בידי שמים ולא כופר]. ואם שור נגח הוא מתמול שלשום [כלומר: ואם מועד הוא, שלא כבפסוק הראשון שאינו עוסק במועד אלא בתם; כי אז] השור יסקל, [ולא זו בלבד, אלא] וגם בעליו יומת. אם כופר יושת עליו ונתן פדיון נפשו ככל אשר יושת עליו", הרי שהפסוק מחלק בין תם למועד; אך צריך עיון בזה בסוגיא.

וראה רש"י בחומש שכתב על "ובעל השור נקי": ופשוטו כמשמעו, לפי שנאמר במועד "וגם בעליו יומת", הוצרך לומר בתם "ובעל השור נקי"; הרי שפשוטו של מקרא הוא, כי אף אם נאמר ש"ובעל השור נקי" לא בא אלא לומר

שאינן בעליו חייבים מיתה [כלשון רש"י], מכל מקום הרי רבי אליעזר שדורש למעט חצי כופר, סובר ש"כופרא כפרה" וכמבואר בגמרא, ואם אין חיוב מיתה אין מקום לכפרה, שהכפרה היא לפוטרו ממיתה בידי שמים, כמבואר ברש"י מכות ב ב; ואם כן מפשוטו של מקרא נלמד שהתם פטור אף מכופר.

8. א. הקשו התוספות, וכן הקשה ב"שיטה מקובצת" בשם כמה ראשונים: מה ענין כופר לנזקין, והלא לרבי יהודה משלם מועד כופר שלם מן העלייה, אף על גב דלענין נזיקין משתלם חציו מגופו שצד תמות במקומה עומדת [ראה לעיל לט ב]?!]

ותירצו הראשונים, דשמא גזירת הכתוב היא, אי נמי לא שייך למימר צד תמות במקומה עומדת, אלא לענין נזיקין דמחייב חצי נזק בתמותו, וכי אייעד עומדת במקומה, אבל בכופר סבירא ליה לרבי יהודה, שתם פטור ומועד חייב בכופר, ומצד מועדות חייביה רחמנא כל הכופר, [וראה לשון התוספות בתירוצם].

ב. בגמרא לקמן מב ב מבואר, שאי אפשר לפרש שהוצרך הכתוב למעט שור תם מן הכופר, כשקדמו בעלי השור ושחטוהו קודם שנגמר

למעט מתשלום כופר כשהמית השור את האדם על פי עד אחד או על פי בעלים, שלא היו שני עדים להעיד על נגיחתו, אלא רק עד אחד העיד על כך או שהבעלים הודו, שבאופן זה אין הורגים את השור. ושם הוצרך הכתוב למעטו מחיוב כופר! (9)

כך אני בעיניך, שדיני [שכך דרשתי] בזה שחייב מיתה? וכי כך נראה אני בעיניך, שדרשתי את הכתוב, כדי למעט שור תם החייב מיתה, מכופר!?

אין דיני [הדרשה שדרשתי למעט] אלא

9. א. לקמן דף מג א ד"ה מאי לאו כופר, כתב רש"י שאין השור נהרג על פי הודאת בעלים, משום ד"כמיתת הבעלים כך מיתת השור" [ראה לקמן מד ב ומה א], ואדם בהודאתו אינו נהרג; וראה כאן בתוספות שהביאו בשם רש"י שאין השור נהרג משום ש"מודה בקנס" הוא, וראה מה שכתב המהר"ם שיף ליישב את הסתירה, וראה עוד ברש"י במכות ה א ד"ה מאי טעמא, שאדם המודה שהוא חייב מיתה נפטר בהודאתו.

ב. כתבו התוספות [מב ב] ד"ה רבי עקיבא, שרבי עקיבא היה יודע שאפשר לתרץ כאשר תירץ רבי אליעזר, אלא שרבי עקיבא סובר, שבכי האי גוונא אין הבעלים משלמים כופר אפילו במועד, כי בכל מקום שאין השור בסקילה אין הבעלים משלמים כופר, [ראה בזה בסוגיא לקמן מג א], וראה עוד בדבריהם שם בד"ה מה; וראה עוד בדבריהם לקמן מג א, ד"ה אמר רבה, שכתבו לדעת אביי שם בביאור דעת רבי עקיבא, שאם כי בכל מקום משלמים כופר אפילו כשאין השור בסקילה, היינו דוקא במועד ששייך בו כופר גם אם השור בסקילה, אבל בתם, שאם השור בסקילה אינו משלם כופר משום "הביאהו לבית דין וישלם לך", אינו משלם כופר אם השור אינו בסקילה, ראה שם; ואף מזה יש ללמוד ש"הביאהו לבית דין וישלם לך" אינו חסרון מציאות, אלא דין הוא, וכפי שנתבאר בהערה 8 אות ב.

וה"ר ישעיה ב"שיטה מקובצת" כתב עוד,

דינו, ומשום שהיות והשור בר חיוב מיתה הוא, אין צריך למעטו; והיינו משום שמגופו משתלם, וכמבואר ברש"י שם, ומבואר מזה, ד"הביאהו לבית דין וישלם לך" אין זה רק ענין של מציאות, אלא שמעיקר הדין לא שייך שישתלם מגופו, כיון שהוא חייב סקילה; ומיהו ראה בהערה שם פירוש אחר בשם אחרונים.

ג. הקשו האחרונים [ראה שות רעק"א קמא, סימן קד ד"ה גם היה, וסימן קה ד"ה נפלאתי]: הרי משכחת לה שאינו נסקל, כגון שקיבלו עדים שלא בפני השור, או שלא בפני בעלים, לדעת הסוברים שלגבי ממון מן התורה מקבלים עדות שלא בפני בעל דין, או שנתקבל עדות בבית דין של שלשה, שאין השור נסקל אלא בבית דין של עשרים ושלשה.

ורבי עקיבא איגר כתב, שאין הכי נמי, וחדא מינייהו נקט; וה"אחיעזר" [חלק ג סוף סימן כב] כתב, שעל פי הגמרא שהובאה באות ב, לא קשה קושיות אלו, שבכל אלו שנזכרו, הוא כמו ששחטו קודם שנגמר דינו, כיון שיש עדים שיכולים להעיד ולסוקלו, שוב אמרינן גם באופן זה "הביאהו לבית דין וישלם לך".

ומיהו ביאר שם, דאכתי תיקשי, דמשכחת לה כגון שראו שני עדים אחד מחלון זה ואחד מחלון זה, שלענין סקילה אין הם מצטרפים, דכמיתת בעלים כך מיתת השור, ולענין כופר שהוא דיני ממונות הרי הם מצטרפים, ובוהו אין שייך סברת הגמרא כיון שאין יכול לבוא לידי סקילה.

ותמהינן עלה: "על פי בעלים"! וכי הוצרך הכתוב למעט את התם מחיוב כופר על פי הודאת הבעלים? והרי כשם שחצי נזק קנס הוא, כך חצי כופר — שהוא תשלום דמי הניזק כמו נזק — אינו אלא קנס.

והרי מודה בקנס הוא! ואין מחייבים את האדם בקנס על פי הודאתו! (10)
ומשנינן: קסבר רבי אליעזר שענה כן לרבי

הקושיא, שכל כופר ואפילו של מועד קנס הוא, ועל זה תמה, שאין מי שיסבור כן; וצריך תלמוד.

ג. כתב רש"י, שגם התירוף "על פי עד אחד", קשיא, והיינו משום שצריך שני עדים להוציא ממון, ואפילו גבי מועד פטור, וכמו שכתב רש"י בד"ה נתכוון.

וראה גם בתוספות, שיכולה היתה הגמרא להקשות גם על עד אחד, ו"חדא מינייהו נקט", אלא שכוונתם היא באופן אחר, והיינו, דאילו לא היה זה קנס לא היה קשה, ומשום שהוצרכה התורה למעט את הכופר בתם, שלא יחייבו העד שבועה ואם לא יישבע, ישלם, כדן עד אחד שהוא מחייב שבועה, ואם אינו נשבע, משלם; אך כיון שפלגא נזקא קנסא, אי אפשר לפרש כן, ומשום ד"דאין סברא לומר, שלא יחשוב מרשיע עצמו, כשמודה ואין רוצה לישבע, ואף על גב דעל ידי העד בא עליו חיוב זה", [נראה עוד בתוספות לקמן מו א ד"ה דאפילו: "ועוד יש לומר וכו'", ובמה שכתב רבי עקיבא איגר שם על דבריהם].

ולשון הרשב"א בזה הוא: "ואף על גב דעד אחד קם לשבועה בשכפר, מסתברא דהכא אפילו בשכפר אינו בא לידי שבועה, דאין שבועת עד אחד בכפירת בעל דבר, אלא במקום שאם הודה מתחייב על פיו, שאין השבועה אלא כדי שיודה, וכאן אילו הודה פטור, דאינו משלם קנס על פי עצמו, ואף על גב דאיכא עד אחד, כל שאינו מחייבו ממון, על פי עצמו קרינן ליה", וראה עוד שם; וראה ב"קהלות יעקב" סימן לג אות ז, שהאריך בביאור דברי התוספות.

שאפילו לא סבירא ליה כמו רבה, יש לומר שהוא סובר, כיון שעל פי עדים אינו משלם כופר, אין לחייבו יותר על פי בעלים מעל פי עדים, וכן אין לחייבו כשהיה שלא בכוונה יותר מבכוונה.

10. א. הקושיא נתבארה על פי התוספות; ולשון רש"י הוא: "וכי היכי דמפטר מקטלא, מפטר נמי מכופר, ולמה לי קרא", וב"פני יהושע" נקט בפשיטות, שאין כוונת רש"י כהתוספות, ואין הקושיא משום "פלגא נזקא קנסא", אלא כוונתו, שסברא היא שכשם שאינו מתחייב על פי עצמו במיתה, כך אין מתחייב בכופר, [והמהר"ם שיף — בתחילת ד"ה נוסחא א בתוס' בד"ה ע"פ עד אחד — נוטה לפרש כוונת רש"י, על פי מה שהביאו התוספות בשמו, שהבעלים אינם נאמנים לגבי סקילת השור משום שהוא מודה בקנס, והוא הדין בכופר, וראה שם את כל דבריו].

ב. והרשב"א בשם הרב אב בית דין, כתב, שאין לגרוס: "פשיטא, מודה בקנס הוא", כי מאי פשיטא, דהא ליכא למאן דאמר הכי בשום דוכתא דליהוי כופרא קנסא, אלא או כפרה או ממונא; ומטעם זה גרס: "אלא כשהמית על פי עד אחד או על פי הבעלים, דקסבר כופרא כפרה", וראה ביאור הגירסא בהערה בהמשך הסוגיא.

ונראה מדבריו, שאף הוא לא הבין את הקושיא כתוספות, שהרי אם כן מאי קשיא ליה, שהרי לא אמרו אלא שחצי כופר הוא קנס, ולא שכופר הוא קנס; אלא משמע שהבין את

או שנתכוין לנפלים והרג בן קיימא.

שבכל אלו אינו חייב מיתה, היות ולא נתכוין לבר חיובא, (12) והוצרך הכתוב למעטו מכופר.

וכיון שהתשובה בכרייתא השניה טובה היא מן התשובה בכרייתא הראשונה, (13) מסתפקת עתה הגמרא, בסדרן של שתי תשובות אלו:

הי אמר ליה רבי אליעזר לרבי עקיבא ברישא [איזו תשובה השיב לו תחילה]? והרג

עקיבא, שכופרא, כפרה הוא, ויש לחייבו על פי הודאתו. (11)

תניא אידך, למדנו ברייתא אחרת, שענה רבי אליעזר לרבי עקיבא תשובה נוספת:

אמר לו רבי אליעזר: עקיבא! וכי כך אני בעיניך שדיני בזה השור שחייב מיתה!? אין דיני אלא בשור שהיה מתכוין להרוג את הבהמה, וטעה והרג את האדם, שאינו חייב השור מיתה, והוצרך הכתוב למעטו מכופר.

או בכגון שנתכוין השור לנכרי, והרג ישראל.

אמרינן כופרא כפרה, אצטריך קרא למפטריה, דאי לא כתב רחמנא ובעל השור נקי, הוה אמינא דחייב בין על פיו בין על פי עד אחד, דהא מביא חטאת על פיו ואפילו על פי עד אחד, וכדתנן בכריתות, אמרו לו אכלת חלב, מביא חטאת בשלא הכחיש ואמר לא אכלתי, ומקמינן לה התם בעד אחד.

ונמצא לפי דברי הר"א אב בית דין [וכן לפי פירוש רש"י שהקשיא היתה גם על עד אחד] חידוש להלכה, שלפי מה דקיימא לן "כופרא כפרה", מוציאים את הכופר על פי עד אחד בלבד; ואולם ראה רש"י בעמוד זה ד"ה במתכוון; ובלשון רש"י מב א סוף ד"ה משכח, שכתב "הדר ביה [רבי אליעזר] מקמייתא".

12. וכמבואר גם במשנה לקמן מד א.

13. כי על התשובה שזכרה בכרייתא הראשונה יש להקשות: מודה בקנס הוא, ואף על עד אחד יש לשאול: פשיטא שאינו חייב כופר על פי עד אחד, שהרי אין מוציאים ממון אלא בשנים, רש"י.

11. ביאר רש"י: "קסבר כופרא כפרה, לפיכך אי לא מעטיה, הוה אמינא ליחייב בין בעד אחד בין על פי עצמו כי היכי דליהוי ליה כפרה".

ויתכן שלא הוצרך רש"י לסברא זו, אלא לפי שיטתו בהבנת קושיית הגמרא, [כפי שפירשה ה"פני יהושע", הובא בהערה לעיל], שסבורה היתה הגמרא שדין כופר כדין סקילה, ועל זה משנינן שהיות וכפרה הוא, דין אחר לו; וגם משום שלדעת רש"י הקושיא היתה גם על עד אחד, ומסתבר לפרש ביאור אחד על שניהם.

אבל לשיטת התוספות, המפרשים את קושיית הגמרא רק למאן דאמר פלגא נזקא קנסא, וגם גבי עד אחד סוברים הם, שכל קושיית הגמרא היא, משום ש"פלגא נזקא קנסא", אם כן יש לומר בכוונת התירוק, שמהותו של קנס, הוא תשלום של דבר ממוני שאינו משתלם לפי ערכו, אבל חצי כפרה אין שם קנס עליה.

והרשב"א בשם הרב אב בית דין, לא גרס כלל את הקושיא "מודה בקנס הוא", אלא "וקסבר כופרא כפרה", ופירש: דהאי דקאמר כופרא כפרה ולא קאמר ממונא, משום עד אחד איצטריך ליה, דאי ממונא, לא איצטריך קרא למיפטריה, דעד אחד אינו מחייבו ממון, אבל כי

וכן רבי אליעזר, מתחילה אמר תשובה פחות טובה, כי לא עלתה בדעתו תשובה טובה הימנה, וכשעלתה בדעתו תשובה טובה הימנה, חזר בו מן הראשונה, והשיב את זו.

א. כתיב [שמות כא כב]: "וכי ינצו אנשים, ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה, ולא יהיה אסון [מיתה], ענוש יענש [המכה בממון] כאשר ישית עליו בעל האשה [היינו דמי הולדות] ונתן בפלילים"; ולמדנו, שאם יהיה אסון לא ייענש, והיינו משום שיש חיוב מיתה, ומיתה פוטרת ממון ד"קם ליה בדרכה מיניה".

ופסוק זה יש לפרשו בכמה אופנים:

האחד: ולא יהיה אסון בין הניצים, הא אם יהיה אסון בניצים – שנתכוין להרוג את חברו, והרגו – לא ייענש בדמי ולדות.

השני: ולא יהיה אסון באשה, הא אם יהיה האסון באשה – ואפילו שלא נתכוין לה – לא ייענש בדמי ולדות.

ב. כתיב [דברים כה יא]: "כי ינצו אנשים יחדיו איש ואחיו, וקרבה אשת האחד להציל את אישה מיד מכה, ושלחה ידה והחזיקה במבושיו [וביישתו בכך]. וקצותה את כפה [כלומר: תשלם ממון], לא תחוס עינך".

ודרשו חכמים ממה שאמר הכתוב "כי ינצו אנשים", שאנשים בלבד חייבה התורה בתשלום בושת, אבל שוורים שביישו את האדם, אינם חייבים בתשלום בושת.

תניא אידך [שנינו ברייתא אחרת]:

כתיב בפרשת כופר: "ובעל השור נקי", רבי

האם את התשובה הפחות טובה השיב לו תחילה, או את התשובה הטובה השיב לו תחילה?

רב כהנא משמיה דרבא, אמר: את תשובת "מתכוון להרוג מי שאינו מחוייב עליו מיתה" הוא דאמר ליה רבי אליעזר לרבי עקיבא ברישא, שהיא התשובה הטובה יותר.

ואילו רב טביומי משמיה דרבא, אמר: את תשובת "המית על פי בעלים ועד אחד" הוא דאמר ליה ברישא, שהיא התשובה הפחות טובה.

ומפרשת הגמרא את טעמיהם:

רב כהנא משמיה דרבא, אמר: "מתכוון" אמר ליה ברישא, משל למה הדבר דומה, לצייד ששולח דגים מן הים משכח רברבי, שקיל, משכח זוטרי, שקיל [מוצא הוא דגים גדולים, הרי הוא לוקחם ונותנם בסלו, וכשמוצא הוא אחריהם דגים קטנים, נותן הוא אף אותם בסלו], וכן רבי אליעזר, אף שכבר השיב תשובה טובה, מכל מקום כאשר עלתה בדעתו תשובה נוספת, אף שפחות טובה היא מן השניה, אמר אף אותה.

רב טביומי משמיה דרבא, אמר: "המית" אמר ליה ברישא, משל למה הדבר דומה, לצייד ששולח דגים מן הים, משכח זוטרי שקיל משכח רברבי שדי זוטרי ושקיל רברבי [אם מוצא הוא דגים קטנים בתחילה, הרי הוא נותנם בסלו, כי שמא לא ימצא טובים מהם, וכשמוצא הוא לאחריהם דגים גדולים, ואין מקום בסלו לכולם, הרי הוא משליך את הקטנים, ונוטל רק את הגדולים],